

CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN LIÊN KẾT ĐÀO TẠO GIỮA TRƯỜNG ĐẠI HỌC VỚI DOANH NGHIỆP

PGS. TS. Lê Thanh Hà

Trường Đại học Lao động – Xã hội
halt@ulsa.edu.vn

Tóm tắt: Mục tiêu của nghiên cứu này là đánh giá thực trạng ảnh hưởng và mức độ ảnh hưởng của các nhân tố đến liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp, gồm các nhân tố từ phía trường đại học (quan điểm của lãnh đạo; năng lực bộ phận chuyên trách và bộ phận có liên quan đến phát triển liên kết đào tạo; năng lực phát triển liên kết đào tạo từ các khoa chuyên ngành; giảng viên; sinh viên; uy tín, thương hiệu và cơ sở vật chất của trường) và các nhân tố từ phía doanh nghiệp (quan điểm, tầm nhìn của lãnh đạo doanh nghiệp; đặc thù lĩnh vực hoạt động; sức ép của sự cạnh tranh và mức độ thiếu hụt loại lao động mà nhà trường đang đào tạo; mối liên kết sẵn có). Thông qua việc điều tra theo bảng hỏi đối với 2 nhóm đối tượng nhà trường và doanh nghiệp, với số trường đại học được khảo sát là 15 (mỗi trường đại học phỏng vấn 01 lãnh đạo trường, 01 lãnh đạo phòng Đào tạo, 01 lãnh đạo phòng Công tác sinh viên và 05 lãnh đạo của 5 khoa chuyên ngành) và số doanh nghiệp được khảo sát là 60 (mỗi doanh nghiệp phỏng vấn 01 lãnh đạo), tác giả của công trình nghiên cứu này đã rút ra được 9 kết luận. Đồng thời, cũng từ kết quả nghiên cứu và những kết luận rút ra từ nghiên cứu, nghiên cứu này đã đưa ra 9 khuyến nghị đối với các trường đại học và 2 khuyến nghị đối với các doanh nghiệp nhằm tăng cường sự liên kết và hiệu quả liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp.

Từ khóa: liên kết đào tạo, mạng lưới liên kết, trường đại học, doanh nghiệp

Abstract: The objective of this study is to assess the influence status and the degree of influence of factors on training collaboration between universities and enterprises, including factors from the university side (leadership's point of view; competency of specialized departments and departments related to the development of training collaboration; competency of developing training collaboration from specialized faculties; lecturers; students; prestige, brands and facilities of the school) and factors from the business side (opinion and vision of business leaders; specifics of the business field; the pressure of competition and the degree of shortage of labor type that the university is training; available collaboration). Through the survey by questionnaire for two groups of university and enterprise, with 15 surveyed universities (each university interviewed 01 university leader, 01 training department leader, 01 leader of the student affairs department and 05 leaders of 5 specialized faculties) and 60 surveyed enterprises (each enterprise interviewed 1 leader), the author of this study has drew 9 conclusions. 9 recommendations for universities and 2 recommendations for businesses to enhance collaboration and effectiveness of training collaboration between universities and enterprises were drawn from the research results and the conclusions.

Keywords: Training collaboration, affiliate networks, universities, businesses/enterprises

Mã bài báo: JHS-10

Ngày nhận bài sửa: 27/12/2021

Ngày nhận bài: 30/11/2021

Ngày duyệt đăng: 30/12/2021

Ngày nhận phản biện: 12/12/2021

1. Giới thiệu

Liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp là mối quan hệ trong đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp. Nó bao gồm việc hỗ trợ đào tạo của doanh nghiệp

đối với nhà trường (hướng dẫn sinh viên thực hành, thực tập; giảng dạy cho sinh viên; tham gia biên soạn giáo trình, tài liệu học tập; v.v...) và việc hỗ trợ của nhà trường đối với doanh nghiệp (đào tạo nguồn nhân lực cho doanh

ng nghiệp; tư vấn, cung cấp thông tin, hỗ trợ tài liệu đào tạo cho doanh nghiệp, v.v...).

Vấn đề liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp được Willhelm Humboldt khởi xướng, theo đó, trường đại học ngoài chức năng đào tạo phải có chức năng nghiên cứu và hợp tác với các ngành công nghiệp. Liên kết giữa trường đại học và doanh nghiệp được hiểu như sự tương tác trực tiếp hay gián tiếp, giao dịch cá nhân hay không mang tính cá nhân giữa cơ sở giáo dục với các doanh nghiệp để mang lại lợi ích cho các bên, gồm: hợp tác trong nghiên cứu và phát triển, trao đổi nhân sự (học giả, sinh viên và chuyên gia), thương mại hóa kết quả nghiên cứu và phát triển, xây dựng và phổ biến chương trình đào tạo, học tập suốt đời, phát triển doanh nghiệp và quản trị. Vào năm 1810, Willhelm Humboldt đã thành lập Trường Đại học Berlin với điểm khác biệt so với các trường đại học khác là chuyển trọng tâm sang nghiên cứu giúp cho hoạt động đào tạo, đặc biệt là phát triển các lĩnh vực công nghệ phục vụ mục đích quân sự và dân sự (Toan & Mai, 2016).

Ngày nay, ở các nước phát triển như Mỹ, Canada, Úc, Anh, Pháp, Đức, hầu hết các trường đại học đều có sự liên kết đào tạo chặt chẽ với doanh nghiệp. Chính phủ luôn đóng vai trò quan trọng trong tạo dựng môi trường pháp luật và các chính sách, hình thành liên kết 3 bên: chính phủ - nhà trường - doanh nghiệp. Trên thế giới, hợp tác đại học - doanh nghiệp được thể hiện ở nhiều hình thức và ở mức độ. Các mức độ hợp tác phổ biến là: tiếp nhận sinh viên đến thực tập, tham quan thực tế, hỗ trợ chi phí và thiết bị phục vụ giảng dạy, học tập. Các mức cao hơn là: trao đổi chuyên gia, chia sẻ tri thức, công nghệ; đầu tư cho nghiên cứu, triển khai để cùng sở hữu và chuyển giao công nghệ; cùng đầu tư phát triển doanh nghiệp để thương mại hóa kết quả nghiên cứu khoa học và cung cấp sản phẩm, dịch vụ cho xã hội. Nghiên cứu của các nhà khoa học trên thế giới như Wilson (2012), Rohrerberck & Arnold (2006) đã cho thấy, liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp đã trở thành xu thế đào tạo chung trên toàn cầu và đang phát triển với các hình thức và cấp độ ngày càng đa dạng.

Hòa với xu thế phát triển chung đó, vấn đề liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp đã và đang nhận được nhiều sự quan tâm ở Việt Nam. Dấu ấn đặc biệt khẳng định sự quan tâm này là nội dung Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 được thông qua tại Hội nghị TW 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Gần đây nhất, điều đó lại được khẳng định tại Báo cáo Chính trị của Đảng Cộng sản Việt Nam được nêu tại Đại hội XIII, theo đó, một trong những định hướng chính

để phát triển đất nước ta giai đoạn 2021-2030 là: *“Tạo đột phá trong đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao và trọng dụng nhân tài. Thúc đẩy nghiên cứu, chuyển giao, ứng dụng mạnh mẽ thành tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư vào các lĩnh vực của đời sống xã hội, chú trọng một số ngành, lĩnh vực trọng điểm, có tiềm năng, lợi thế để làm động lực cho tăng trưởng theo tinh thần bắt kịp, tiến cùng và vượt lên ở một số lĩnh vực so với khu vực và thế giới”*. Điều đó đòi hỏi các trường đại học phải tìm kiếm và thực hiện các giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực ở tất cả các chương trình đào tạo, trong đó vấn đề thúc đẩy đào tạo liên kết với doanh nghiệp là vấn đề đặc biệt quan trọng. Tuy nhiên, việc liên kết đào tạo giữa các trường đại học với doanh nghiệp trong việc đào tạo nguồn nhân lực trình độ đại học hiện nay còn chưa phát triển mạnh, chưa có kế hoạch và chương trình liên kết rõ ràng, hiệu quả; chất lượng đào tạo chưa cao. Chất lượng sinh viên tốt nghiệp ở các trường đại học vẫn chưa đáp ứng tốt nhu cầu của doanh nghiệp.

Việc nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp, trong bối cảnh đó, là một việc làm cần thiết.

Để làm rõ tác động các nhân tố đến liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp, nghiên cứu này tập trung vào một số nội dung chính sau:

- Đánh giá mức độ ảnh hưởng của từng nhân tố dựa trên kết quả nghiên cứu định tính và định lượng. Đưa ra các kết luận từ kết quả nghiên cứu này.

- Đưa ra các khuyến nghị nhằm tăng cường sự liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp.

2. Tổng quan nghiên cứu

Cho đến nay đã có nhiều nghiên cứu về liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp. Nghiên cứu của Mai (2008) đã khẳng định rằng liên kết đào tạo giữa trường đại học và doanh nghiệp là nhu cầu khách quan xuất phát từ lợi ích của cả hai phía. Các doanh nghiệp sẽ đóng vai trò là những nhà cung cấp thông tin để các cơ sở đào tạo nắm được nhu cầu của thị trường lao động. Vì lợi ích của chính mình, hoạt động đào tạo của trường đại học luôn hướng tới việc đáp ứng nhu cầu xã hội, trong đó có nhu cầu của doanh nghiệp. Như vậy, các trường đại học luôn có nhu cầu liên kết với doanh nghiệp. Mặt khác, việc trường đại học đào tạo đáp ứng tốt nhu cầu của doanh nghiệp sẽ giúp doanh nghiệp có được nguồn nhân lực chất lượng cao, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả sản xuất – kinh doanh của doanh nghiệp. Được hợp tác với một cơ sở đào tạo đại học cũng là nhu cầu thiết thực của chính doanh nghiệp. Do đó, mối liên kết này vừa mang tính tất yếu, vừa mang tính khả thi cao trong

việc đáp ứng lao động cho doanh nghiệp. Bài báo cũng đề xuất những giải pháp nhằm tạo nên mối liên kết chặt chẽ giữa nhà trường và các doanh nghiệp trong nền kinh tế. Những giải pháp đó liên quan đến cả nhà trường, doanh nghiệp và Bộ Giáo dục và Đào tạo. Nghiên cứu của Dũng (2016) đã đưa ra những số liệu minh chứng cho sự thành công của mô hình liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp. Theo Dũng (2016) mô hình của Trường Đại học Nông lâm (Đại học Huế) là một trong những trường đại học đầu tiên được chọn thí điểm mô hình đào tạo theo định hướng nghề nghiệp ứng dụng (POHE) từ năm 2005. Trường đã nỗ lực hợp tác với doanh nghiệp để đổi mới chương trình đào tạo, giúp sinh viên tiếp cận nhiều hơn với thực tế, nâng cao kỹ năng nghề nghiệp, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của thị trường. Sinh viên được đào tạo theo Dự án POHE có nhiều cơ hội trực tiếp tham gia các hoạt động quản lý, sản xuất, kinh doanh của các cơ quan, doanh nghiệp trong và ngoài nước, như: Lào, Campuchia, Thái Lan... Đến nay, Trường đã có quan hệ hợp tác với gần 500 doanh nghiệp, mang lại cơ hội lớn cho người học. Chính điều này giúp sinh viên tự tin, năng động và tìm kiếm được việc làm đúng với sở trường và ngành nghề đào tạo sau khi tốt nghiệp. Theo số liệu khảo sát năm 2013 của Trường Đại học Nông lâm (Đại học Huế), có 100% sinh viên được đào tạo theo Dự án POHE khi ra trường tìm được việc làm đúng với nghề nghiệp được đào tạo, được các nhà sử dụng lao động đánh giá cao về năng lực nghề nghiệp. Một số trường đại học khác, như Trường Đại học Nông lâm Thành phố Hồ Chí Minh, Học viện Nông nghiệp Việt Nam đã thiết lập mối quan hệ với trên 100 doanh nghiệp... Cũng theo Dũng, V.T., việc hợp tác giữa các trường đại học và doanh nghiệp ở nước ta vẫn còn nhiều bất cập, về cả số lượng, chất lượng đào tạo, nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ cũng như chuyển giao nhân lực... Những tồn tại bất cập này xuất phát từ các nguyên nhân khách quan và chủ quan. Vào thời điểm năm 2016, chỉ có 4% doanh nghiệp hợp tác với các cơ sở đào tạo đại học trong nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ; 29% doanh nghiệp tham gia hội thảo, tọa đàm, giảng dạy ở các cơ sở đào tạo. Hầu hết mối liên kết nhà trường và doanh nghiệp xuất phát từ nhu cầu trước mắt, kế hoạch ngắn hạn của doanh nghiệp và rất ít sự liên kết xuất phát từ tầm nhìn dài hạn (78% so với 22%). Mức độ hợp tác chủ yếu là ở “sự hiểu biết phát triển ban đầu” (214 trong tổng số 493 trường đại học mà các doanh nghiệp ghi là “có sự hợp tác với”), hoặc “hợp tác ngắn hạn” (174 trong tổng số 493). Chỉ có 58 và 47 trường đại học đang lần lượt được coi là “đối tác lâu dài” và “đối tác chiến lược” của các doanh nghiệp.

Những nghiên cứu trên cùng với các nghiên cứu của

các nhà khoa học khác như Anh (2020); Hoàng (2011); Hội (2011); Tình (2015); Toàn (2016); Nguyễn (2020) đã khẳng định vai trò quan trọng của liên kết đào tạo giữa nhà trường với doanh nghiệp, đồng thời đã chỉ ra rằng, ở Việt Nam, những trường đại học có liên kết đào tạo với doanh nghiệp, chất lượng đào tạo sẽ tốt hơn, sinh viên ra trường đáp ứng tốt hơn nhu cầu của thị trường lao động và dễ tìm kiếm việc làm hơn. Các nghiên cứu cũng chỉ ra rằng, liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp hiện nay vẫn còn nhiều bất cập cần có giải pháp hữu hiệu nhằm khắc phục.

Tuy nhiên, nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp ở Việt Nam lại có không nhiều công trình nghiên cứu đề cập đến. Nghiên cứu của Nguyễn (2020) đã khẳng định vai trò của Chính phủ, Nhà trường và Doanh nghiệp trong sự phát triển liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp. Nghiên cứu của Hà và cộng sự (2016) đưa ra 3 nhóm nhân tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp, gồm nhóm nhân tố từ phía Nhà trường, nhóm nhân tố từ phía doanh nghiệp và nhóm nhân tố từ môi trường bên ngoài, song chưa đề cập đến nhóm nhân tố từ phía Chính phủ.

Về các nhân tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp, trên thế giới có khá nhiều công trình nghiên cứu đề cập đến. Nghiên cứu của M. Casey (2007) đối với các cơ sở đào tạo ngành y lại nhấn mạnh đến 7 yếu tố tạo nên sự thành công cho sự hợp tác này là tin cậy và đánh giá đối tác, lãnh đạo và quản lý sự thay đổi, khuôn khổ quan hệ đối tác, giao tiếp và tương tác, công bằng và tham gia vào quá trình ra quyết định, quyền lực và vai trò của điều phối viên đối tác. Nghiên cứu của Hemmert và cộng sự (2014) đã nhấn mạnh nhân tố ảnh hưởng rất mạnh đến sự hợp tác là sự tin nhiệm giữa hai bên. Đồng thời, qua số liệu của 618 cuộc khảo sát tại Hoa Kỳ, Nhật Bản và Hàn Quốc về hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp, để tạo ra sự tin nhiệm, điểm quan trọng nhất là sức mạnh của quan hệ hợp tác, danh tiếng đối tác, đảm bảo hợp đồng và hành vi cùng thắng, và kết quả thực nghiệm của mỗi quốc gia là khác nhau. Từ quan điểm quản lý thực tiễn, có ý kiến cho rằng cần tăng cường mạng lưới hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp, đưa ra các biện pháp bảo vệ hợp đồng nhằm phản ánh hiệu quả lợi ích của đối tác, nhằm tăng cường hình thành niềm tin trong trường đại học và doanh nghiệp. Còn nghiên cứu của Li (2020) đã phân chia các nhân tố ảnh hưởng thành 3 nhóm, theo đó nhóm nhân tố thứ nhất là cấu trúc mạng lưới hợp tác, nhóm nhân tố thứ hai là không gian địa lý và nhóm thứ 3 là nhóm nhân tố xã hội. Mỗi nhóm nhân tố lại phân thành một số nhân tố khác nhau.

Như vậy, cách tiếp cận trong việc xác định các nhân tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp khá đa dạng. Việc tiếp cận này dựa trên mục tiêu nghiên cứu của nhóm nghiên cứu, các nhân tố được xác định sẽ dựa trên bối cảnh kinh tế - chính trị - xã hội thực tế khi nhóm nghiên cứu tiến hành nghiên cứu tại địa bàn tiến hành nghiên cứu.

3. Phương pháp nghiên cứu

Để nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp, tác giả kế thừa một số nhân tố xác định từ các nghiên cứu trước, và chỉ tập trung vào 2 nhóm nhân tố là nhà trường và doanh nghiệp, bởi việc liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp được quyết định chính bởi 2 chủ thể này. Các nhóm nhân tố được tác giả xác định trong nghiên cứu gồm:

- Nhóm nhân tố từ phía Nhà trường: Quan điểm của lãnh đạo; Năng lực bộ phận chuyên trách và bộ phận có liên quan đến phát triển liên kết đào tạo; Năng lực phát triển liên kết đào tạo từ các khoa chuyên ngành; Giảng viên; Sinh viên; Uy tín, thương hiệu và cơ sở vật chất của trường.

- Nhóm nhân tố từ phía Doanh nghiệp: Quan điểm, tầm nhìn của lãnh đạo doanh nghiệp; Đặc thù lĩnh vực hoạt động; Sức ép của sự cạnh tranh và mức độ thiếu hụt loại lao động mà nhà trường đang đào tạo; Mối liên kết sẵn có.

Tác giả đã thiết kế 02 loại bảng hỏi để phỏng vấn.

Loại bảng hỏi thứ nhất là bảng hỏi dành cho các trường

đại học, tác giả sử dụng thang đo Likert trong việc thiết kế. Số trường được chọn khảo sát là 15 trường đại học trên địa bàn thành phố Hà Nội. Với mỗi trường đại học được lựa chọn, nhóm nghiên cứu phỏng vấn 01 lãnh đạo trường, 01 lãnh đạo phòng đào tạo, 01 lãnh đạo phòng công tác sinh viên và 05 lãnh đạo của 5 khoa chuyên ngành. Tổng cộng khảo sát 120 phiếu.

Loại bảng hỏi thứ hai là bảng hỏi dành cho doanh nghiệp. Thang đo được sử dụng là thang đo Likert. Số doanh nghiệp được lựa chọn khảo sát là 60, mỗi doanh nghiệp phỏng vấn 01 lãnh đạo.

Với cả 2 loại bảng hỏi trên, đối tượng phỏng vấn đều giữ vai trò lãnh đạo. Họ là những người hiểu rõ nhất về sự liên kết và là những người chỉ đạo, điều hành, điều phối hoạt động liên kết. Vì vậy, kết quả phỏng vấn sẽ đảm bảo độ tin cậy cần thiết, góp phần đảm bảo tính chính xác và độ tin cậy của kết quả nghiên cứu.

4. Kết quả nghiên cứu

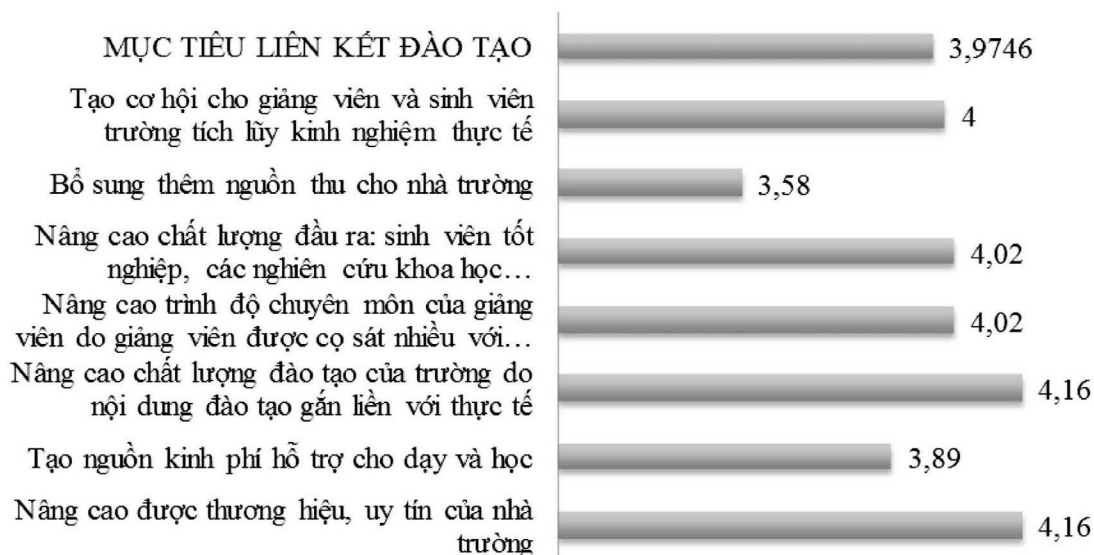
4.1. Các nhân tố từ phía Nhà trường

4.1.1. Quan điểm của lãnh đạo

Kết quả điều tra cho thấy lãnh đạo chủ chốt ở các trường đại học đều rất coi trọng liên kết đào tạo với doanh nghiệp. Vấn đề mà lãnh đạo chủ chốt ở các trường đại học chú trọng nhất là việc liên kết sẽ nâng cao chất lượng đào tạo (4,16); nâng cao uy tín, thương hiệu (4,16); nâng cao trình độ giảng viên (4,02) và nâng cao chất lượng đầu ra (4,02). Việc tăng nguồn thu hoặc tăng kinh phí hỗ trợ cho việc dạy và học không phải là mục tiêu chính của sự liên kết này.

Hình 1. Quan điểm của lãnh đạo chủ chốt các trường đại học về liên kết với doanh nghiệp

(1: Rất không đồng ý) => (5: Rất đồng ý)

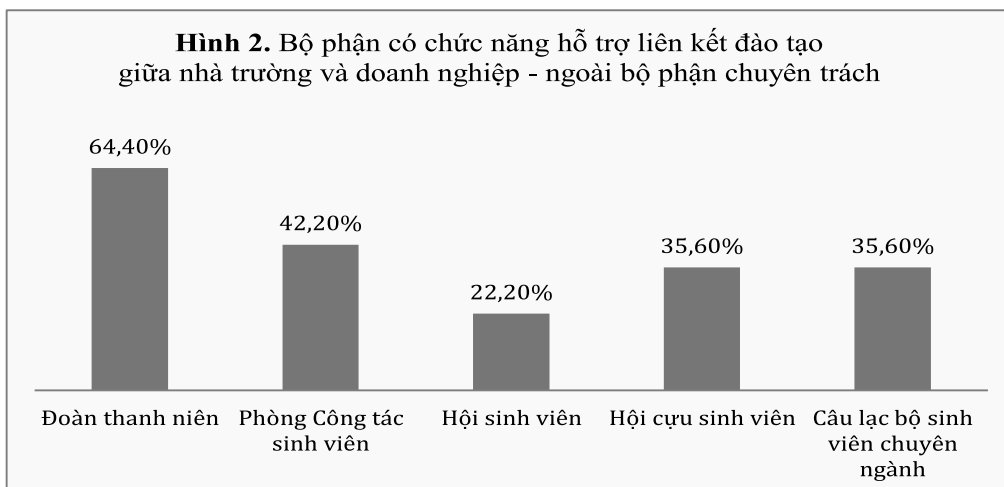
Nguồn: Kết quả điều tra 15 trường đại học

4.1.2. Bộ phận chuyên trách và bộ phận có liên quan đến phát triển liên kết đào tạo

Theo kết quả phỏng vấn, lãnh đạo chủ chốt ở các trường đại học đều đánh giá rất cao ảnh hưởng của Đoàn Thanh niên trong phát triển hoạt động liên kết đào tạo (64,4%), sau đó đến phòng Công tác sinh viên (42,2%). Điều đó có thể giải thích được bởi sự năng động, tích cực và chủ động của Đoàn Thanh niên trong việc tạo ra sự kết nối giữa nhà trường và doanh nghiệp. Trong khi đó, phòng Công tác sinh viên có

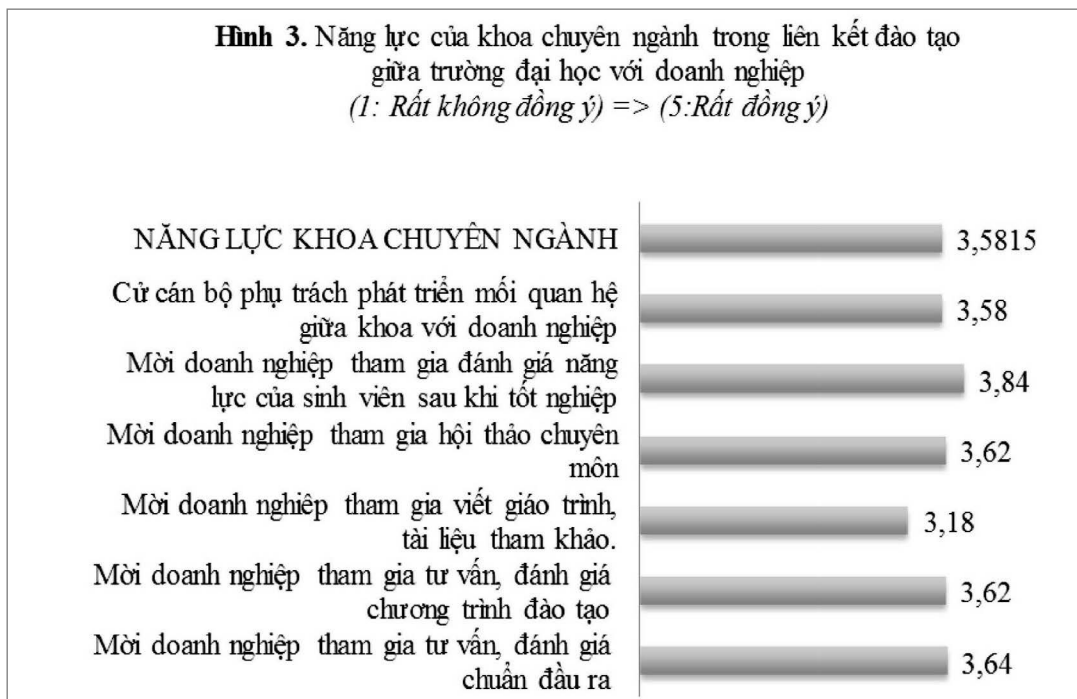
chức năng tạo sự liên kết này nhưng lại chưa phát huy đầy đủ vai trò của mình.

Ở các nước trên thế giới như Mỹ, Canada và Úc, Hội cựu sinh viên có vai trò rất quan trọng trong việc tăng cường sự liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp. Thông qua Hội cựu sinh viên, các trường đại học thiết lập được mạng lưới các doanh nghiệp có liên kết đào tạo, nghiên cứu với trường, trong đó cựu sinh viên giữ vai trò đầu mối của sự liên kết. Tuy nhiên, kết quả phỏng vấn cho thấy, ở các trường đại học Việt Nam, vai trò này vẫn chưa rõ nét.

Nguồn: Kết quả điều tra 15 trường đại học

4.1.3. Năng lực phát triển liên kết đào tạo từ các Khoa chuyên ngành

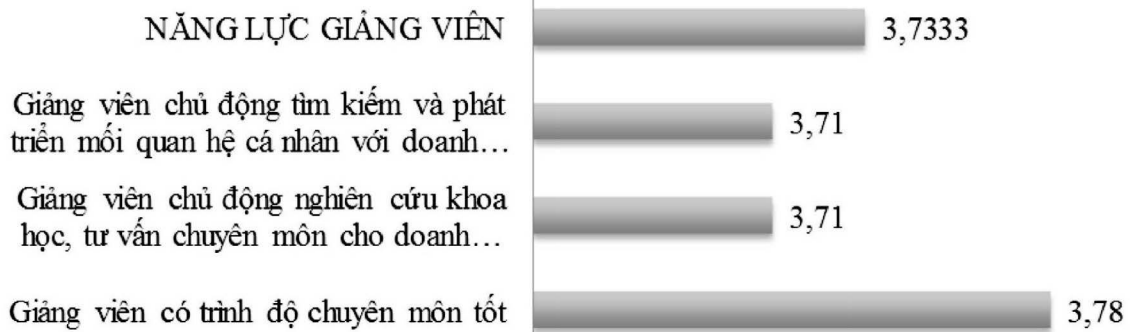
Nguồn: Kết quả điều tra 15 trường đại học

Năng lực của các khoa chuyên ngành đang được đánh giá chung ở điểm số 3,58. Các khoa đã có nỗ lực liên kết với doanh nghiệp thông qua nhiều hình thức khác nhau, trong đó, hình thức liên kết được các khoa thực hiện tập trung cao nhất là mời

đánh giá năng lực sinh viên (3,84). Hình thức liên kết mà các khoa ít lựa chọn hơn đó là mời doanh nghiệp tham gia phối hợp biên soạn tài liệu giảng dạy (3,18).

4.1.4. Giảng viên

Hình 4. Năng lực giảng viên các trường đại học hướng tới liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp

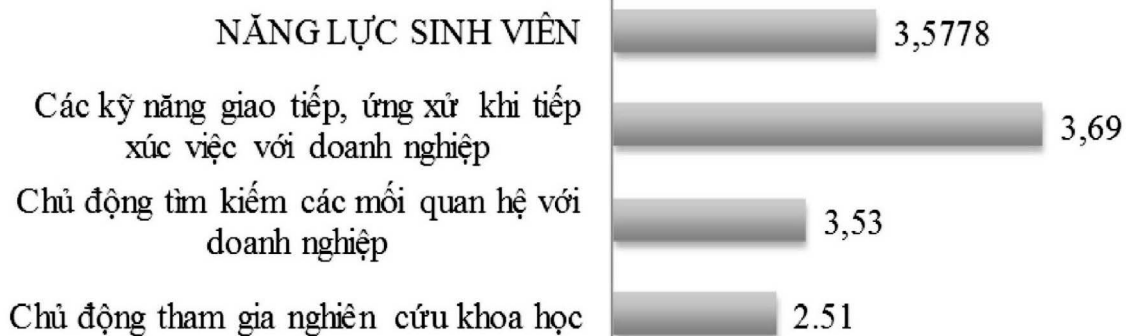
Nguồn: Kết quả điều tra 15 trường đại học

Phần lớn lãnh đạo chủ chốt ở các trường đại học trên địa bàn Hà Nội đều đánh giá giảng viên của họ có trình độ chuyên môn tốt và điều đó đã có ảnh hưởng tích cực đến sự liên kết đào tạo (3,78). Họ cũng đánh giá cao sự chủ động của giảng viên trong việc tìm kiếm và phát triển quan hệ cá nhân với doanh nghiệp (3,71), phát triển sự hợp tác nghiên cứu và tư vấn cho doanh nghiệp (3,71).

4.1.5. Sinh viên

Dữ liệu ở Hình 5 cho thấy các trường đại học vẫn tin tưởng vào năng lực giao tiếp và ứng xử của sinh viên khi tiếp xúc với doanh nghiệp. Tuy nhiên, các trường cho rằng tính chủ động của sinh viên chưa thực sự cao. Đặc biệt, tính chủ động trong nghiên cứu khoa học ở sinh viên chỉ đạt điểm trung bình 2.51. Có tới 51,1% số ý kiến cho rằng sinh viên không chủ động nghiên cứu khoa học và chưa thực sự chủ động tìm kiếm các cơ hội trải nghiệm thực tiễn ở doanh nghiệp.

Hình 5. Năng lực sinh viên ảnh hưởng tới liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp

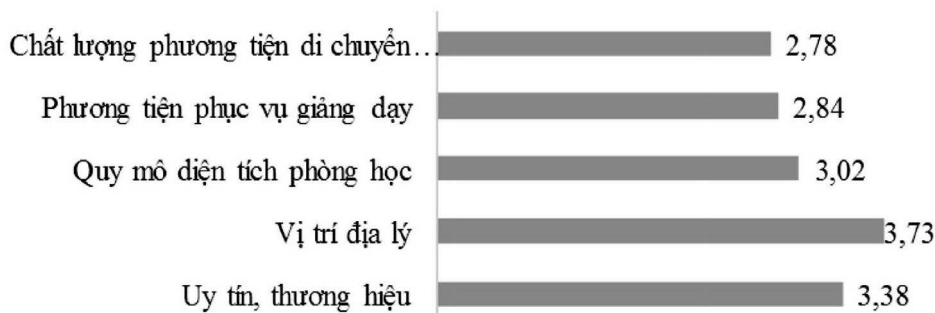
Nguồn: Kết quả điều tra 15 trường đại học

4.1.6. Uy tín, thương hiệu và cơ sở vật chất của Trường

Trong 5 yếu tố khác thuộc về trường đại học ảnh hưởng tới quan hệ hợp tác với doanh nghiệp, yếu tố vị trí địa lý và uy tín, thương hiệu của nhà trường được đánh giá khá khiêm tốn. Phần lớn các ý kiến cho rằng vị trí địa lý và uy tín, thương hiệu của nhà trường đang tạo ra thuận lợi thúc đẩy quan hệ hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp. Trong khi đó, chất lượng của phương

tiện di chuyển giữa nhà trường và doanh nghiệp sẽ là yếu tố cản trở, gây khó khăn trong thực thi các hoạt động liên kết hợp tác. Chất lượng của các phương tiện giảng dạy cũng là nhân tố chưa tích cực, điều kiện phòng học và trang thiết bị thiếu hiện đại cũng là yếu tố kém thu hút các doanh nhân về tham gia giảng dạy, trao đổi kiến thức thực tế ở các trường đại học.

Hình 6. Ảnh hưởng của uy tín, thương hiệu và cơ sở vật chất của trường tới liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp
(1: Không thuận lợi - 5: Rất thuận lợi)

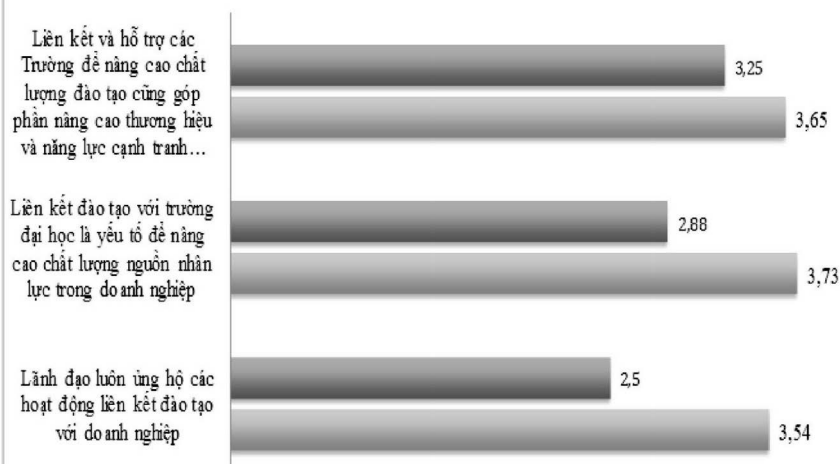

Nguồn: Kết quả điều tra 15 trường đại học

4.2 Các nhân tố từ phía doanh nghiệp

4.2.1. Quan điểm, tầm nhìn của lãnh đạo doanh nghiệp

Hình 7. Quan điểm của Doanh nghiệp về liên kết giữa Doanh nghiệp với Nhà trường

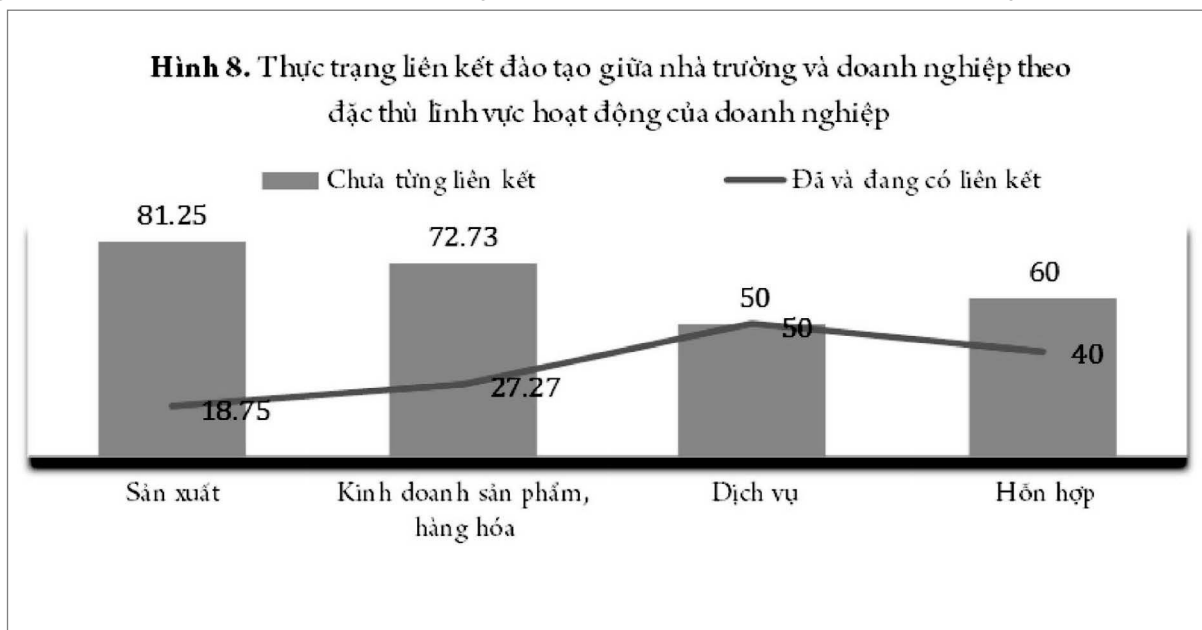
Ghi chú: trong Hình 7, với mỗi nội dung, cột phía trên biểu thị doanh nghiệp chưa có liên kết đào tạo với trường đại học và cột dưới biểu thị doanh nghiệp đã liên kết.

Nguồn: Kết quả điều tra 60 doanh nghiệp

Số liệu ở Hình 7 cho thấy, phần lớn lãnh đạo các doanh nghiệp đang có quan điểm tích cực về liên kết giữa nhà trường và doanh nghiệp. Phần lớn doanh nghiệp đồng ý với những lợi ích mà sự liên kết, hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp mang lại. Các số liệu cũng chỉ ra rằng, những doanh nghiệp đã liên kết đào tạo với các trường đại học

có sự ủng hộ và đánh giá cao lợi ích của sự liên kết, trong khi các doanh nghiệp chưa liên kết đào tạo với các trường đại học, tuy vẫn đánh giá cao những lợi ích mà sự liên kết mang lại và cũng bày tỏ sự ủng hộ liên kết, nhưng với mức độ thấp hơn so với các doanh nghiệp đã liên kết.

4.2.2. Đặc thù lĩnh vực hoạt động

Ghi chú: trong Hình 8, với mỗi nội dung, cột biểu thị doanh nghiệp chưa có liên kết đào tạo với trường đại học và đường kẻ biểu thị doanh nghiệp đã liên kết.

Nguồn: Kết quả điều tra 60 doanh nghiệp

Số liệu khảo sát cho thấy có sự khác biệt tương đối giữa lĩnh vực hoạt động của doanh nghiệp với tình trạng liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp. Các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực dịch vụ, kinh doanh hàng hóa ủng hộ nhiều hơn cho các hoạt động liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp. Thực tế yêu cầu nghiêm ngặt về bí mật công nghệ sản xuất

hay những đảm bảo về an toàn lao động tại nơi làm việc có thể là những rào cản khiến các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực sản xuất ít quan tâm, tạo điều kiện cho các hoạt động liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp, đặc biệt là các hoạt động, tiếp nhận sinh viên, giảng viên đến khảo sát, thực hành, thực tập.

4.2.3. Các nhân tố khác

Bảng 1. Các nhân tố khác ảnh hưởng tới liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp

Tên nhân tố	Đồng thuận chung		Đồng thuận từ nhóm DN có liên kết		Đồng thuận từ nhóm DN chưa có liên kết	
	Số ý kiến	Tỷ lệ (%)	Số ý kiến	Tỷ lệ (%)	Số ý kiến	Tỷ lệ (%)
Uy tín, thương hiệu của doanh nghiệp	48	64.9	41	65.1	7	63.6
Vị trí địa lý	13	17.6	11	17.5	2	18.2
Lịch sử phát triển của doanh nghiệp	13	17.6	11	17.5	2	18.2

Nguồn: Kết quả điều tra 60 doanh nghiệp

Kết quả khảo sát được tổng hợp ở bảng 1 cho thấy các doanh nghiệp đều cho rằng uy tín, thương hiệu của doanh nghiệp là một nhân tố ảnh hưởng đến liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp. Có tới 64,9% số ý kiến tán đồng và không có sự khác biệt quá lớn về nhận định trên giữa nhóm doanh nghiệp đã và đang có liên kết và nhóm doanh nghiệp chưa có liên kết. Những ảnh hưởng về vị trí địa lý, lịch sử phát triển của doanh nghiệp được ghi nhận thấp hoặc ảnh hưởng không đáng kể.

5. Kết luận và khuyến nghị

5.1. Kết luận

Từ kết quả nghiên cứu trên, có thể rút ra một số kết luận sau:

- Liên kết đào tạo giữa nhà trường với doanh nghiệp có vai trò quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo. Ở Việt Nam, những trường đại học có liên kết đào tạo với doanh nghiệp, chất lượng đào tạo sẽ tốt hơn, sinh viên ra trường đáp ứng tốt hơn nhu cầu của thị trường lao động và dễ tìm kiếm việc làm hơn. Liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp hiện nay vẫn còn nhiều bất cập cần có giải pháp hữu hiệu nhằm khắc phục.

- Lãnh đạo chủ chốt ở các trường đại học đều rất coi trọng liên kết đào tạo với doanh nghiệp. Vấn đề mà lãnh đạo chủ chốt ở các trường đại học chú trọng nhất là việc liên kết đào tạo sẽ nâng cao chất lượng đào tạo; nâng cao uy tín, thương hiệu của trường; nâng cao trình độ giảng viên và nâng cao chất lượng đầu ra.

- Đoàn Thanh niên phát huy khá tốt vai trò của mình trong liên kết đào tạo, trong khi đó, ảnh hưởng của phòng Công tác sinh viên, Hội cựu sinh viên, các câu lạc bộ chuyên ngành còn khá mờ nhạt.

- Đội ngũ giảng viên của các trường đại học có đủ năng lực, khả năng và tính chủ động cần thiết để tạo lập, duy trì và phát triển sự liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp.

- Sinh viên còn thiếu sự chủ động, nhiệt tình trong nghiên cứu, tìm hiểu thực tiễn, gây ảnh hưởng chưa tốt đến liên kết đào tạo.

- Vị trí địa lý và uy tín, thương hiệu của nhà trường có tác động thúc đẩy quan hệ hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp. Chất lượng của phương tiện di chuyển giữa nhà trường và doanh nghiệp sẽ là yếu tố cản trở, gây khó khăn trong thực thi các hoạt động liên kết hợp tác.

- Các doanh nghiệp chưa liên kết đào tạo với các trường đại học, tuy nhận thức được những lợi ích mà sự liên kết mang lại và cũng bày tỏ sự ủng hộ liên kết, nhưng với mức độ thấp hơn so với các doanh nghiệp đã liên kết.

- Các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực dịch vụ, kinh doanh hàng hóa rất ủng hộ hoạt động liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp. Các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực sản xuất ít quan tâm, tạo điều kiện cho các hoạt động liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp.

- Các doanh nghiệp có uy tín, thương hiệu cao thường có sự ủng hộ cao đối với hoạt động liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp.

5.2. Một số khuyến nghị

5.2.1. Một số khuyến nghị với các trường đại học

Từ kết quả nghiên cứu và các kết luận trên, có thể đưa ra một số khuyến nghị với các trường đại học nhằm tăng cường sự liên kết đào tạo với doanh nghiệp:

- Các trường đại học nên có biện pháp tăng cường sự liên kết đào tạo giữa nhà trường với doanh nghiệp; tạo lập và phát triển mạng lưới doanh nghiệp có liên kết đào tạo với trường trên cơ sở hai bên cùng có lợi; xây dựng và ban hành các quy định và cơ chế liên kết đào tạo với doanh nghiệp.

- Các trường đại học chưa thành lập Hội cựu sinh viên nên sớm thành lập Hội cựu sinh viên của trường và của từng khoa chuyên ngành. Cần quy định một trong những nhiệm vụ cơ bản của Hội cựu sinh viên là thiết lập, duy trì và phát triển mạng lưới nhằm tổ chức sự liên kết đào tạo giữa trường đại học với doanh nghiệp.

- Cần xây dựng cơ chế và giao nhiệm vụ cho các câu lạc bộ chuyên ngành của sinh viên trong việc tổ chức sự liên kết đào tạo. Sự liên kết này cần có sự hỗ trợ từ phía khoa và các giảng viên. Cần tiếp tục nâng cao vai trò của Đoàn Thanh niên trong việc tổ chức sự liên kết và kết nối nhà trường – doanh nghiệp.

- Với các trường chưa có đầu mối chuyên trách chịu trách nhiệm về liên kết đào tạo nhà trường – doanh nghiệp, nên thành lập bộ phận quản lý chịu trách nhiệm về công việc này (ví dụ, thành lập phòng quan hệ với doanh nghiệp) hoặc giao nhiệm vụ cho một phòng chức năng làm đầu mối liên kết và chịu trách nhiệm chính trong mạng lưới liên kết cấp trường (ví dụ, phòng công tác sinh viên). Với các khoa chuyên ngành, nên giao nhiệm vụ này cho một người phụ trách chính (ví dụ, giáo vụ khoa).

- Tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho sinh viên về việc nghiên cứu, tìm hiểu thực tiễn từ doanh nghiệp; trang bị cho sinh viên kỹ năng giao tiếp, ứng xử, làm việc với doanh nghiệp nhằm thúc đẩy tính hiệu quả của việc liên kết và tạo thiện cảm với doanh nghiệp thông qua sự liên kết.

- Xây dựng cơ chế thích hợp thúc đẩy đội ngũ giảng viên tham gia phát triển mạng lưới liên kết đào tạo giữa nhà trường và doanh nghiệp.

- Đẩy mạnh các biện pháp phát triển thương hiệu của trường đại học nhằm tăng sức hút của nhà trường trong hoạt động liên kết đào tạo.

- Phối hợp với các tổ chức của người sử dụng lao động (Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam - VCCI, Hiệp hội các doanh nghiệp vừa và nhỏ ...) tổ chức các diễn đàn về sự hợp tác đào tạo và nghiên cứu giữa nhà trường với doanh nghiệp để các doanh nghiệp chưa có sự liên kết với các trường đại học nhận thức rõ hơn về hình thức liên kết và lợi ích do liên kết mang lại. Thực hiện các hoạt động tuyên truyền (qua website hoặc hình thức khác) để nâng cao nhận thức về sự liên kết.

- Trong việc phát triển mạng lưới liên kết, các trường nên dành sự chú trọng đặc biệt đến các doanh nghiệp

có uy tín, thương hiệu cao và các doanh nghiệp thuộc lĩnh vực dịch vụ, kinh doanh hàng hóa

5.2.2. Một số khuyến nghị với doanh nghiệp

- Lãnh đạo doanh nghiệp nên có sự tìm hiểu sâu hơn về lợi ích do liên kết đào tạo với trường đại học mang lại, đặc biệt là lợi ích mang lại cho doanh nghiệp khi nhận sinh viên thực hành, thực tập và giao cho sinh viên thực hiện một số hạng mục công việc mang lại hiệu quả sản xuất – kinh doanh cho doanh nghiệp. Cần nhận thức sâu hơn về việc hợp tác với các trường đại học, theo đó, sự hợp tác này có thể giúp doanh nghiệp thu hút nhân tài, chuyển giao tri thức mới, cải tiến hệ thống quản lý và công nghệ, tăng thêm khách hàng, v.v...

- Nghiên cứu kinh nghiệm của các doanh nghiệp đã có sự thành công trong liên kết đào tạo, từ đó xây dựng và tổ chức các biện pháp liên kết hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Anh, N.P. (2020). *Quan điểm của các doanh nghiệp trong hợp tác với trường đại học*. <http://www.tc-consulting.com.vn/vi/thu-vien/bai-viet-chuyen-gia/>.
- Casey, M. (2007). Partnership-success factors of interorganizational relationships. *Journal of nursing management*. Truy cập ngày 5/1/2021 từ <https://www.semanticscholar.org/paper/Partnership--success-factors-of-interorganizational-Casey/464ad24cb4ff332b2e33e995030ecd312c139884>
- Dũng, V.T. (2016). Một số giải pháp tăng cường liên kết đào tạo giữa trường đại học và doanh nghiệp. *Tạp chí Lý luận chính trị* số 5-2016.
- Hà, L.T. (2016). Giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo đại học thông qua liên kết đào tạo giữa các trường đại học khối kinh tế - xã hội với doanh nghiệp. *Báo cáo tổng hợp Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ mã số CB 2015 – 04 – 01*.
- Hemmert, M., Bstieler, L., & Okamuro, H. (2014). Bridging the Cultural Divide: Trust Formation in University-Industry Research Collaborations in the US, Japan, and South Korea. *Technovation*, 34, 605-616.
- Hoàng, H.V. (2011). “Hợp tác phát triển khoa học và công nghệ giữa trường đại học và doanh nghiệp ở Việt Nam trong bối cảnh hội nhập”. *Kỷ yếu Hội thảo quốc tế*. Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội.
- Hội, H.V. (2011). “Hợp tác giữa Nhà trường và doanh nghiệp trong đào tạo, nghiên cứu: nhu cầu, lợi ích và biện pháp thực hiện”. *Kỷ yếu Hội thảo quốc tế*. Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội.
- Li, X. (2020). A Review of the Factors Influencing the Performance of University-Enterprise Cooperation Innovation. *Open Journal of Business and Management*, 8, 1281-1286. doi: 10.4236/ojbm.2020.83083
- Mai, T.T. H. (2008). Liên kết đào tạo giữa nhà trường đại học với doanh nghiệp ở Việt Nam. *Tạp chí Khoa học Đại học quốc gia Hà Nội, Kinh tế - Luật* 24.
- Making industry-university partnership work - Lessons from successful collaborations (2012). *Science Business Innovation Board AISBL*.
- Nguyễn, T.S. (2020). Hợp tác giữa đại học với doanh nghiệp trên thế giới và Việt Nam: Một số vấn đề đặt ra và giải pháp, *Tạp chí Công Thương - Các kết quả nghiên cứu khoa học và ứng dụng công nghệ*, số 20, tháng 8 năm 2020.
- Rohrberck, R. & Arnold H.M. (2006). Making university-industry collaboration work - a case study on the Deutsche Telekom Laboratories contrasted with finding in literature, *Proceedings of ISPIM Annual Conference of “Networks for Innovation”* (pp. 1 - 11), Athens, Greece. http://mpra.ub.uni-muenchen.de/5470/1/MPRA_Paper_5470.pdf
- Tình, Đ.V. (2015). “Liên kết giữa trường đại học và doanh nghiệp: Kinh nghiệm quốc tế và liên hệ với Việt Nam”. *Tạp chí Kinh tế và Dự báo, Bộ Kế hoạch và Đầu tư*, số 13, trang 46-48.
- Toàn, Đ.V. (2016). “Hợp tác đại học - doanh nghiệp trên thế giới và một số gợi ý cho Việt Nam”. *Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội, Tập* 32, Số 4.
- Toan, D.V. & Mai, N.P. (2016). “Start-up in university and the university-enterprise partnership”, *ICECH2016 – International Conference on Emerging Challenges: Partnership Enhancement*. <https://pdfslide.net/documents/start-up-in-university-and-the-university-enterprise-khi-nghiep-v-hp.html>
- Wilson, DL. (2012). A Review of Business - University Collaboration. *Government Response to the Wilson Review*, pp. 18 - 19.